

FORBOÐ ELLA FRÆLSI

Klassiska bókin **Fagri Nýggi Heimur** hjá Aldous Huxley, sum kom út í 1932, varð tikin av hillunum í Írlandi, tí bókin var mett at innihalda umstrídd evni sum barnaføðingar.

Í **Bretlandi** sleppa lærarar ikki at rætta uppgávur hjá børnum við reyðum blekki, tí tað kann tykjast ágangandi móti børnum.

Í fleiri umførum hava uppskot verið um at banna **píkadekkum**, men framvegis er loyvt at brúka píkadekk til bilar á vetrartíð.

Finnast ikki sannleikar við stóra »S«

ÁLIT Heri Kragestein kenna fólk sum sálarfrøðing, 68'ara, tónleikara og áhugaðan í samfelagskjakinum. Eisini Heri Kragestein hevur sínar hugsanir um kjakið, sum hevur tikið seg upp í kjalarvørrinum av tilmælum frá Fólkaheilsuráðnum. Hann heldur at álit er betri enn eftirlit, at politikarar ikki umsita samfelagsins margfeldni, og at vit politiskt mugu fyrihalda okkum til, at útisetar ikki venda heimaftur, tí tað snýr seg ikki longur um at yvirliva í Føroyum, men at liva

» **-At kjakast hevur alstóran týdning, og opið kjak er neyðugt. Rætturin at vera ósamdur er ómissandi, sigur Heri Kragestein**

Dagfinn Olsen

Heri Kragestein, sálarfrøðingur, er millum teirra, ið hevur fylgt við, nú kjak hevur tikið seg upp um persónligt frælsi, tilmælir, frámælir og forboð, eftir at Fólkaheilsuráðið herfyri gjørdi vart við seg um almennan roykipolitik, at dagrøktarar ikki kunnu roykja heima við hús, og at bannað átti verið at selt sigarettir í Føroyum.

SkyNSEMI

- Tað er umráðandi at býta hetta upp. Tað snýr seg um ábyrgd fyri sær sjálvum, og ábyrgd fyri øðrum, sigur Heri Kragestein.

-Eitt dømi eru kanska míni barnaár. Eg eri føddur í 50'unum, og tá høvdu heim og skúli heimild at tykta børn. Hetta er dømi um, at lógir og skyNSEMI hanga ikki altíð saman. Tað tók eisini langa tíð at fáa hettar burtur, kanska serliga hettar við at heimini høvdu heimild, sigur Heri Kragestein og leggur afturat, at hetta helst hevði nakað at gera við, at víst var til hallgubók hesum viðvíkjandi.

-SkyNSEMI og vitan eru lyklaorð. Í mínari verð finnst ikki sannleikar við stóra "s", men heldur holl og trygg vitan, sigur Heri Kragestein.

Ongin dettur úti

-Hugsa vit eitt nú um rúsdrekka, so plaga vit at siga, at ongin broytur atburð, fyrr enn hann sjálvur vil broyta atburð. Ella ein kann siga, at ongin dettur úti, men loypur úti, sigur sálarfrøðingurin Heri Kragestein.

- Onkur segði einuferð nakað soleiðis, at tað hevur týdning at ráða yvir egnum lívi, uttan at seta onnur í váða. Tað er altíð umráðandi, at virðing fylgir við, at ein kann samráða seg fram til okkurt betri, enn tað sum var frammanundan. Tað snýr seg um basis-demokrati, sigur Heri Kragestein.

- Viðvíkjandi aktuella kjakinum, so er at siga, at ikki er víst, at forboð er tað besta. Tað visir seg, at er forboð, men tørvin framvegis er har, so finna fólk nokk sjálvi útav tí, sigur Heri Kragestein.

- Í 60'unum og 70'unum høvdu vit kassamentanina,

tá tað snýr seg um rúsdrekka. Hetta er broytt, fólk duga sær hógv, og hetta er komið við liberaliseringini, sigur Heri Kragestein, ið minnir á, at álit er betri enn eftirlit.

ReligiÓN og politikkur

- Tað er óheppið, tá ávisir politikarar blanda átrúnað og politik. Hetta er nokkso nýtt. Í 50'unum og 60'unum sótu ikki gudloysingar á tingi, men sjáldan varð Várhara drigin uppí kjakið. Tað gruggar nevniliga málið, og ein kann viðhvørt hugsa, hvørt hetta er kynisk spekulatiÓN. Í øllum førum fyllir eftirlit nógv har. Hvørjum eru teir bangnir fyri?, spurdi onkur herfyri, sigur Heri, og svarar sjálvur, at kanska eru teir bangnir fyri sær sjálvum og sínum driftum, og teir hugsa, at "onnur mugu ikki, tí so er tað eisini vandamikið fyri meg".

Hann minnir eisini á, at fyrr var ikki loyvt í ávisum samkomum hjá ungfolki at fara í biograf. So kom sjónvarp í hvørt hús, og tað sama sást har, men nú kundu foreldrin sita teimum ungu við lið, hava eftirlit.

- Hetta er nokkso áhugavert at minnast á og hugsa um, sigur Heri Kragestein.

Útisetar koma ikki aftur

- Mítt ættarlið vaks upp í eini barnamentan. Børnini spældu, ansaðu sær sjálvum, men tey vaksnu vóru rundanum. Vóru tryggileikin. Onkur var altíð inni, so at siga. Í dag er eftirlit, og vit mugu ansa eftir, at vit ikki taka meira frá børnunum, sigur Heri Kragestein, sum tó fegnast um ungdómin, sum klárar seg væl.

- Tey ungu duga væl á ymsum pallum, og tey eru skilagóð og duga at stýra sær, sigur Heri Kragestein.

- Eitt hugtak sigur, at okkurt er ósamstíðugt. Ymisk tíðarrák eru, men eg havi t.d. ongan politikara á tingi, sum eg havi valt. Tingið er ikki heilt víst ein spegilsmynd av samfelagsins fjølbroytni. Útisetar koma ikki heim aftur, tí her er ov smalt, og politikarar umsita ikki okkara fjølbroytni, sigur Heri Kragestein.

- At samkynt nú hava tað rúmsáttari er dømi um, at

onki hendir, fyrr enn tey, ið hava áneyðina, gera vart við seg, metir Heri, ið minnir á, at børn mugu mótast við virðing í skúlanum, tí tað er har demokrati verður gróðursett.

Orðaskiftið viknað

- Hugsa vit um orðaskiftið í bløðunum, so undrar tað meg, at so fá við miðal- ella hægri útbúgvingum leggja seg út í kjakið. Eg skrivi sjálvur nógv minni nú, enn fyrr. Eg troysti mær ikki, sigur Heri Kragestein, sum minnist á blaðkjak fyri 20 árum síðani, har eina kundi fáa mangt omanvirk seg.

- Fólk hava kanska ikki so nógv meiningar longur, sigur Heri Kragestein.

- At kjakast hevur alstóran týdning, og opið kjak er neyðugt. Rætturin at vera ósamdur er ómissandi, sigur Heri Kragestein, ið heldur, at kanska ræðast vit ósemjurnar ov nógv, og at ein kann spyrja í samband við uppaling, hvussu nógv kjak fyllir heima við hús, á stovnum og í skúlanum.

- Føroyskur ungdómur hevur verið tungur fyri málinum, men her er vend

við at koma í, og vit hava ein fantastiskan ungdóm. Tónleikurin er gott dømi um margfeldni í samfelagnum, men tað lögna er, at landspolitikarar vilja ikki fjálga um hetta. Men eldsálirnar dríva á, men tær brenna út, og kanska ger hetta, at broddurin verður tikin burtur, sigur Heri Kragestein.

- Tá eg byrjaði at lesa í Keyppmannahavn í 1969, var bert ein útiseti, sum las uttanfyri danska ríkið. Í dag hugsa tey ungu globalt, meðan vit hugsaðu nationalt. Vit lesandi fóru avstað við greiðari ætlan um at koma heim aftur. So er ikki í dag, og politikarar mugu fyrihalda seg til hetta, sigur Heri Kragestein.

Kjakið um forboð og frælsi heldur fram, og Heri er greitt ímóti forboðum, men vil heldur álit og harvið rættin at ráða sær sjálvum.

- Vit mugu minnast, at tað snýr seg ikki longur um at yvirliva í Føroyum, men um at liva, sigur Heri Kragestein.